

BÖLÜM 5

STOKÇULUKLA MÜCADELEDE ANONİM ŞİRKETLER HUKUKUNUN İŞLEVİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Murat Can PEHLİVANOĞLU¹

COVID- 19 salgınının özellikle üretim ve tedarik zincirinde sebep olduğu aksaklıkların yerel ve küresel ölçekteki yansımaları genel manada ticaret hayatını olduğu kadar vatandaşların gündelik hayatlarındaki tüketim ve tasarruf eğilimlerini de etkilemiştir. Nihayetinde salgın sürecinde toplumsal hayatı en çok meşgul eden olgulardan bir tanesi “stokçuluk” meselesi olmuştur. Bir kelime olarak “stokçuluk”, “istifçilik” ile eş anlamlı olarak görülmekte ve sözlükte “ileride bulunmayacağı veya pahalılaşacağı düşüncesiyle çok mal yığarak piyasada sıkıntıya yol açma” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2021).

Stokçuluk faaliyeti çoğu zaman bir kişinin herhangi bir malı, kişisel veya ticari olarak, anlık veya kısa vadede ihtiyacı olmadığı halde satın alması ve daha sonra piyasada bu malın fiyatlarının artmasına neden olacak ivmede bir talep bulunmadıkça malın satılmaması şeklindeki eylem ve işlemlerle vuku bulmaktadır. Bu anlamda, bir malın daha en başından stokçuluk niyetiyle satın alınıp alınmadığının anlaşılması çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Nihayetinde kişilerin bir malı satın alma veya satın aldığı malı satmama hürriyeti de bulunmaktadır.

Stokçuluğun belirli mallar yönünden bir daralma hali yaratarak piyasadaki arz ve talep dengesini bozucu etki gösterebilmesinden hareketle, toplumun bir kısmı stokçuluğun yasaklanması gerektiğini düşünürken diğer bir kısmı ise stokçuluğu engellenmesi gerekli bir faaliyet olarak görmemektedir (Hürriyet, 2021). Hiç kuşkusuz stokçuluğun yasaklanması gerektiği görüşü bunun iktisadi rekabete ve tüketicie zarar verdiği fikrine dayanırken, stokçuluğa karşı bir düzenleme yapılmaması görüşü ise bu faaliyetin serbest piyasa ekonomisi düzleminde sözleşme özgürlüğü ve mülkiyet hakkı kapsamında kaldığı fikrine dayanacaktır. Nitekim Anayasada iki görüşü de destekleyen hükümlerin bulunması, stokçulukla mücadelede devlet eliyle alınacak tedbirlerde hassas bir dengenin gözetilmesini zorunlu kılmaktadır.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Kent Üniversitesi, can.pehlivanoglu@kent.edu.tr

Ticaret hayatında en çok tercih edilen tüzel kişi türlerinden biri olan anonim şirketler kendilerine özgü hukuk kurallarına tabidir. Neticede anonim şirketler hukuku sadece korporatif manada anlam ve yaptırım teşkil eden kuralları değil, aynı zamanda diğer kanunlarda yer alan yasakları ve yaptırımları da etkinleştirecek bir kısım kuralları da içermektedir. Stokçulukla mücadelede bu çalışmada ele alınan TTK hükümlerinin gerek Ticaret Bakanlığı gerekse pay sahipleri ve zarar gören üçüncü kişiler tarafından işletilmesinin yolu açıktır. Bu hükümlerin stokçuluğun zararlarını ortadan kaldırmak kadar piyasada caydırıcılık sağlamak yönünden de önem taşıdığı değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

- AKDAĞ GÜNEY, Necla. (2010). “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu”, *Vedat Kitapçılık*, 43.
- GÜVEN, Pelin. (2008). “Rekabet Hukuku”, *Yetkin Yayınları*, 343.
- Hürriyet Gazetesi. (2021). 26.12.2021, 7.
- OĞUZMAN, Kemal; BARLAS, Nami. (2017), “Medeni Hukuk”, *Vedat Kitapçılık*, 303.
- PULAŞLI, Hasan. (2020). “Şirketler Hukuku Genel Esaslar”, *Adalet Yayınevi*, 249, 278, 300, 605.
- PULAŞLI, Hasan. (2018). “Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III”. *Adalet Yayınevi*, s. 2412.
- TDK. (2021). <https://sozluk.gov.tr> (E.T.: 26.02.2022).
- PEHLİVANOĞLU, Murat Can. (2020), “Anonim Şirketlerin Kamu Düzenine Aykırı İşlemleri Sebebiyle Feshi Davasının Yönetim Kurulunun Sorumluluğuna Dair Hükümlerle İlişkisi”, *Uluslararası Hukuk Sempozyumu Tam Metin Kitabı*, s. 206.
- PEHLİVANOĞLU, Murat Can. (2020). “Tarım Sektörü, Haksız Rekabet ve Son Dakika Sipariş İptalleri”, *BUHFD* (15) 195- 196, s. 1560).
- PEHLİVANOĞLU, Murat Can. (2021). “Halka Açık Anonim Şirket Statüsündeki Futbol Kulüplerinde Sporcuların COVID- 19 Test Sonuçları, Özel Durum Açıklamaları ve Yönetim Kurulunun Sorumluluğu”, I. Ticaret Hukuku Kongresi, *Aristo Yayınları*, s. 732.